

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 82 00

E: gp.mope@gov.si

www.mope.gov.si

Številka: 007-54/2023/7

Ljubljana, 14. 4. 2023

EVA: 2023-2570-0025

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Uredba o določitvi cene električne energije – čistopis po seji

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko .. sprejela naslednji

S K L E P :

Vlada Republike Slovenije je izdala Uredbo o določitvi cene električne energije in jo objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Bojan Kumer, minister (MOPE)
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka (MOPE)
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor (MOPE)
- mag. Silvo Škornik, sekretar (MOPE)
- mag. Urban Prelog, sekretar (MOPE)
- Matjaž Han, minister (MGTŠ)

– mag. Karla Pinter, generalna direktorica (MGTŠ)		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
/		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Zakon o kontroli cen (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo) v 8. členu določa, da lahko Vlada z uredbo v določenih primerih določi ustrezne ukrepe kontrole cen. Cene električne energije na veleprodajnih trgih so v začetku 2023 sicer padle, marca so bile cene na terminskih trgih za pasovno energijo okrog 150 €/MWh. Razlog je v milejši zimi od pričakovane, energija je bila večinoma zakupljena že v letu 2022, povpraševanje v začetku 2023 pa je bilo manjše in posledično tudi cene. V nadaljevanju leta 2023 bo verjetno spet prišlo do naraščanja cen, lahko že po koncu zime, ko se bo začelo polnjenje skladišč zemeljskega plina za naslednjo zimo. Glede na trenutne borzne cene in glede na nabave, ki so se izvajale v letih pred 2023, lahko ocenimo, da bi se cene za gospodinjstva, ki so v tem trenutku omejene na okrog 100 €/MWh, dvignile na okrog 200 €/MWh, če vlada ukrepov ne bi podaljšala. Cene za male poslovne odjemalce pa bi se na približno isti nivo, kot za gospodinjstva, dvignila iz sedaj omejenih 125 €/MWh. Analiza je pokazala, da (1) se stanje na trgu ni spremenilo niti se ne nakazuje izboljšanje situacije, (2) na ravni EU niso bili sprejeti ukrepi, ki bi zadostno znižali cene in (3) obstaja potreba, da se odjemalcem, ki jih zajema Uredba, takoj zagotovi stabilne cene za celo leto 2023, še posebno pa je taka stabilnost in predvidljivost pomembna za gospodarstvo. Vlada zato ocenjuje, da je potrebno ukrep omejitve cene električne energije za gospodinjstve odjemalce in male poslovne odjemalce podaljšati do konca leta 2023. Ali bo potrebno ukrep podaljšati še v leto 2024, pa bo vidno po zakupih energije za leto 2024 in 2025, ki se bodo izvajali v letu 2023. Ta uredba obdobje veljavnosti podaljšuje do konca leta, z nespremenjenimi pogoji. Zaradi predvidljivosti oz. znanih pogojev na trgu za odjemalce in dobavitelje, in glede na to, da je večino zakupa bilo narejenega na letni ravni, je potrebno, da se ukrep podaljša že sedaj. Nedvomno lahko ugotovimo, da gre pri tem za hude motnje na trgu pri gibanju cen, pa pri tem ne gre za redna sezonska nihanja, kot je določeno v 3. točki 8. člena Zakona o kontroli cen (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo). Ta uredba nima direktnih finančnih posledic za državni proračun. Vsi dobavitelji, ki bodo dobavljali električno energijo na podlagi te uredbe, bodo upravičeni do nadomestila oziroma drugega ukrepa, kar pa bo določeno v drugi Uredbi o določitvi nadomestila dobaviteljem električne energije. Uredba vpliva na gospodarstvo, in sicer gre za pozitiven vpliv na gospodarstvo, saj se razmere na energetskih trgih niso spremenile in zato je potrebna regulacija cen, ki bo zamejila cene električne energije za najbolj ranljivi del gospodarstva. Čistopis po seji: - popravljena je obrazložitev v predzadnjem odstavku glede finančnih posledic v točki 5 vladnega gradiva (kratek povzetek gradiva)		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA, pozitiven vpliv

d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/			
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				

OBRAZLOŽITEV:**I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

/

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:**II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:**

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /**8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:**

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

NE

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

Gradivo ni bilo poslano v medresorsko usklajevanje in ni bilo v javni obravnavi.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Gradivo ne zahteva sodelovanja javnosti.

Datum objave:

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Upoštevani so bili:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Poročilo je bilo dano

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

**mag. Bojan Kumer
MINISTER**

PRILOGA:

- predlog Uredbe o določitvi cen električne energije

Na podlagi 2. in 3. točke prvega odstavka 8. člena, 1. točke 9. člena ter 14. člena Zakona o kontroli cen (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo) Vlada Republike Slovenije izdaja

UREDBO **o določitvi cene električne energije**

1. člen

Ta uredba določa najvišjo dovoljeno drobnoprodajno ceno električne energije za gospodinske odjemalce in za male poslovne odjemalce, kot jih določa Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21) in za porabo v skupnih prostorih večstanovanjskih stavb in skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah.

2. člen

(1) Za upravičenost do ukrepov, ki jih določa ta uredba, mora mali poslovni odjemalec izpolnjevati naslednja pogoja:

- skupna priključna moč vseh njegovih merilnih mest je enaka ali manjša od 86 kW in
- za merilna mesta je bilo izdano soglasje za priključitev do vključno 21. julija 2022.

(2) Ne glede na drugo alinejo prejšnjega odstavka se za male poslovne odjemalce ta uredba uporablja tudi za tista merilna mesta, za katera je bilo izdano soglasje za priključitev od 22. julija 2022 dalje, če gre za merilna mesta objektov, ki so novogradnje, skladno z zakonom, ki ureja graditev.

(3) Distribucijski operater na zahtevo dobavitelja brezplačno zagotovi podatke o izpolnjevanju pogojev iz tega člena za posameznega odjemalca.

3. člen

Cena iz 1. člena te uredbe se določi na enoto proizvoda, ki je ena kilovatna ura, brez DDV.

4. člen

(1) Najvišja dovoljena drobnoprodajna cena za električno energijo za gospodinske odjemalce in za porabo v skupnih prostorih večstanovanjskih stavb in skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah znaša:

- za višjo dnevno tarifno postavko 0,11800 EUR/kWh,
- za nižjo dnevno tarifno postavko 0,08200 EUR/kWh,
- za enotno dnevno tarifno postavko 0,09800 EUR/kWh.

(2) Najvišja dovoljena cena za električno energijo za odjemalce s priključno močjo enako ali manjšo od 43 kW, ki niso gospodinski odjemalci znaša:

- za višjo dnevno tarifno postavko 0,13800 EUR/kWh,
- za nižjo dnevno tarifno postavko 0,09900 EUR/kWh,
- za enotno dnevno tarifno postavko 0,12400 EUR/kWh.

(3) Za električno energijo, porabljeno v skupnih prostorih v večstanovanjskih stavbah, velja najvišja dovoljena drobnoprodajna cena iz prvega odstavka tega člena.

(4) Porabljeno električno energijo v skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah, se za namen obračuna razdeli v skladu z obstoječimi ključi razdelitve stroškov, določenimi v pogodbah ali sporazumih med upravniki in etažnimi lastniki oziroma v sporazumih med etažnimi lastniki. Kjer na tak način ključi razdelitve stroškov niso določeni, se morajo določiti, v nasprotnem primeru velja najvišja dovoljena cena za električno energijo za male poslovne odjemalce.

5. člen

Dobavitelji, ki od uveljavitve te uredbe dobavljajo električno energijo gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem, odjemu skupne porabe v večstanovanjskih stavbah in odjemu skupne porabe v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah, ne smejo prenehati z dobavo tem kategorijam odjemalcev. Dobavitelji ne smejo odkloniti sklenitve pogodbe o dobavi z novimi odjemalci iz prvega člena te uredbe. Odjemalci ne izgubijo pravice do menjave dobavitelja.

KONČNA DOLOČBA

6. člen

Ta uredba velja od 1. septembra 2023 do 31. decembra 2023.

Št.

Ljubljana, dne

EVA 2023-2570-0025

Vlada Republike Slovenije

dr. Robert Golob

predsednik

Obrazložitev:

Zakon o kontroli cen (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljnjem besedilu: ZKC) v prvem odstavku 8. členu določa, da Vlada z uredbo določi ustrezne ukrepe kontrole cen, kadar:

1. Je to nujno zaradi doseganja ciljev in ukrepov gospodarske politike, ki so določeni z akti državnega zbora,
2. gre za dejavnosti, v katerih ima posamezno podjetje ali enota, ki samostojno opravlja dejavnost ali nekaj podjetij monopolni ali obvladujoč položaj, pa so te dejavnosti nujne za zadovoljevanje potreb ljudi in organizacij,
3. nastanejo ali se utemeljeno pričakujejo hude motnje na trgu pri gibanju cen, pa pri tem ne gre za redna sezonska nihanja,
4. bi prišlo na trgu do cen, ki bi ogrozile redno preskrbo potrošnikov in bi bile te cene posledica elementarnih in drugih množičnih nesreč,
5. gre za prodajo blaga iz državnih blagovnih rezerv,
6. gre za državni odkup na podlagi zakona,
7. Gre za uskladitev cen z obveznostmi, ki jih je Republika Slovenija sprejela z mednarodnimi pogodbami,
8. gre za dovoljene oblike državne pomoči ali so za uvoz predpisane posebne dajatve.

Drugi in tretji odstavek 8. člena ZKC določata naslednje:

(2) Ukrepi kontrole cen traja, dokler obstaja zanj razlog iz prejšnjega odstavka, vendar ne dalj kot šest mesecev. Vlada lahko v utemeljenih primerih po tem času na podlagi predhodne analize stanja ukrep obnovi.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek sme trajati:

- ukrep zaradi razlogov iz 1. in 2. točke prvega odstavka najdalj eno leto, vlada pa ga lahko obnovi v skladu s prejšnjim odstavkom;
- ukrep zaradi razlogov iz 5. do vključno 8. točke prvega odstavka tega člena pa toliko časa, kolikor traja prodaja, odkup, obveznost Republike Slovenije oziroma državna pomoč ali dajatev.

Uredba o določitvi cen električne energije (Uradni list RS, št. 95/22 in 98/22) je bila sprejeta na podlagi 2. in 3. točke prvega odstavka 8. člena ZKV, zato je bila sprejeta za obdobje enega leta. Ker se položaj v tem letu ni spremenil in se do konca leta predvidoma ne bo, je vlada s sprejemom nove uredbe ukrep podaljšala za štiri mesece, do konca leta 2023.

Število dobaviteljev gospodinjstvom in malim poslovnim odjemalcem na trgu se v letu 2022 ni spremenilo, z velikim deležem prevladujejo trije akterji. Ti akterji zdaj, skladno z Uredbo o določitvi nadomestila dobaviteljem električne energije (Uradni list RS, št. 4/23), prejemajo nadomestila, a le za energijo, prodano po Uredbi o določitvi cene električne energije za nekatere pravne osebe javnega prava, za izvajalce javno veljavnih programov vzgoje in izobraževanja ter za izvajalce socialno varstvenih storitev, socialnovarstvenih programov in programov v podporo družini (Uradni list RS, št. 162/22) ter Uredbi o določitvi cene električne energije za mikro, mala in srednja podjetja (Uradni list RS, št. 167/22 in 4/23). Za dobavo, skladno z Uredbo o določitvi cene električne energije (Uradni list RS, št. 95/22 in 98/22) in Uredbo o določitvi mehanizma oblikovanja cene električne energije za poslovne odjemalce (Uradni list RS, št. 147/22 in 154/22) so dolžni dobavitelji, ki so povezani s proizvajalci, omejeno ceno pokriti sami, in sicer do višine proizvodnje v povezanih družbah

Prodajne cene

Analize prodajnih cen električne energije za končne odjemalce v letu 2021 in 22 kažejo na velik dvig. V prvi četrtini 2021 so bile cene med 53 €/MWh (najmanjši gospodinjstvi) in 70 €/MWh (veliki poslovni). Dvig cen v 2021 je bil še zmeren, za velike poslovne na 85 €/MWh in za najcenejše gospodinjstve na 62 €/MWh. V tretji četrtini 2022 so bile gospodinjske cene med 87 in 108 €/MWh, v zadnji četrtini so, tudi zaradi že veljavne omejitve cen, padle na 90 do 100 €/MWh. Za poslovne odjemalce so bile v tretji četrtini leta 2022 cene med 133 in 184 €/MWh, v zadnji četrtini so padle na 158 do 166 €/MWh. Ne glede na to, da so posamezni odjemalci imeli dejansko precej višje cene, so to statistični podatki, ki kažejo povprečne cene in jasno je, da so nekateri odjemalci imeli tudi precej nižje cene.

Ob tem so bile cene na borzah veliko višje, na terminskih borzah so cena avgusta 2022 dosegle skoraj 1000 €/MWh, v dobrem delu leta so cene presegale 600 €/MWh. Decembra 2022 so padle na okrog 200 €/MWh. Naši trgovci so morali uvažati po teh cenah.

Iz analize prodajnih cen za končne odjemalce je razvidno, da se izredno visoke cene na borzah v letu 2022 še niso v celoti prenašale na končne odjemalce, dejanske cene za končne odjemalce so bile veliko nižje, delno že zaradi vladnih ukrepov. So se pa cene vseeno občutno dvignile.

Že v zadnjih štirih mesecih 2022 so bile omejene cene za gospodinjstva in male poslovne odjemalce (40% porabe v Sloveniji!), na 100 oz. 115 €/MWh. V letu 2023 so omejene cene tudi za nekatere osebe javnega prava (185 €/MWh) in za srednje poslovne odjemalce (195 €/MWh). Zakon omogoča pridobitev državne pomoči za vse preostale, ki v omejitvi niso mogli biti zajeti (veliki odjemalci in nekateri srednji (najemniki, priključeni v nekaterih poslovnih conah, podpisali pogodbo pred 9.11.2022)).

Nabavne cene

Če pod »slovensko« vzamemo to, kar je v državni lasti, če vzamemo kot porabo v Sloveniji približno 15 TWh in ravno toliko približno proizvodnje na pragu (leto 2021), vidimo, da morajo za oskrbo slovenskih odjemalcev dobavitelji 2,7 TWh (polovica letne proizvodnje NEK) kupiti na evropskem trgu že v normalnih razmerah, to je okrog 18%. V letu 2022 je bila rekordno nizka proizvodnja v hidroelektrarnah zaradi nizkih pretokov, rekordno nizka proizvodnja v TEŠ zaradi težav v premogovniku, NEK pa je bil en mesec v remontu. Dobavitelji so na evropskem trgu morali kupiti še precej večji delež porabljene elektrike (40%), in to po izredno visokih cenah.

Ob tem se v okviru evropskega trgovanja v Sloveniji na leto uvozi okrog 8 TWh in izvozi okrog 8 TWh električne energije, to je 53% porabe v Sloveniji.

Ob tolikšni odvisnosti od uvoza in ob tako velikem trgovanju je jasno, da cen na slovenskem trgu ne določajo proizvodni stroški slovenskih elektrarn. Ob tem so nizke le proizvodne cene NEK in HE, visoke pa so proizvodne cene v TEŠ in v plinskih elektrarnah (če jih zaženemo, to je skoraj nikoli).

Tržno ceno električne energije v Sloveniji in v EU na splošno določa razmerje med ponudbo in povpraševanjem. Kot tržno ceno v Sloveniji lahko zato upoštevamo borzne tržne cene, za dnevni trg na slovenski energetski borzi, za terminske produkte pa na borzah HUDEX ali EEX, z upoštevanjem stroškov prenosa preko mej do Slovenije.

Dejanske nabavne cene dobaviteljev so razvidne tudi iz zahtevkov za nadomestila, ki jih prejema operater trga. Te cene kažejo, da so bile nabavne cene za energijo, ki se dobavlja končnim odjemalcem v letu 2023, precej višje od omejitev, ki jih je postavila vlada, na nivoju borznih cen v trenutku sklepanja pogodb.

Dobavitelji energijo za gospodinjstve in male poslovne odjemalce nakupujejo za več let vnaprej, po delih. Del energije so za naslednja leta kupili tudi v letu 2022, ko so cene na terminskih trgih dosegle avgusta skoraj 1000 €/MWh. Dvig cen v gospodinjstvu zaradi takega pristopa izrazito zaostaja za velikim dvigom cen v letu 2022 in predvidoma tudi ne bo dosegel takšne višine. Bodo pa zato posledice visokih veleprodajnih cen v letu 2022 še nekaj časa vplivale na visoke cene za gospodinjstva in male poslovne uporabnike.

Cene na veleprodajnih trgih so v začetku 2023 sicer padle, marca so bile cene na terminskih trgih za pasovno energijo okrog 150 €/MWh. Razlog je v milejši zimi od pričakovane, energija je bila večinoma zakupljena že v letu 2022, povpraševanje v začetku 2023 pa je bilo manjše in posledično tudi cene. V nadaljevanju leta 2023 bo verjetno spet prišlo do naraščanja cen, lahko že po koncu zime, ko se bo začelo polnjenje skladišč zemeljskega plina za naslednjo zimo. Glede na trenutne borzne cene in glede na nabave, ki so se izvajale v letih pred 2023, lahko ocenimo, da bi se cene za gospodinjstva, ki so v tem trenutku omejene na okrog 100 €/MWh, dvignile na okrog 200 €/MWh, če vlada ukrepov ne bi podaljšala. Cene za male poslovne odjemalce pa bi se na približno isti nivo, kot za gospodinjstva, dvignila iz sedaj omejenih 125 €/MWh.

Vlada zato ocenjuje, da je potrebno ukrep omejitve cene električne energije za gospodinske odjemalce in male poslovne odjemalce podaljšati do konca leta 2023. Ali bo potrebno ukrep podaljšati še v leto 2024, pa bo vidno po zakupih energije za leto 2024 in 2025, ki se bodo izvajali v letu 2023.

Obrazložitev členov:

K 1. členu

V regulacijo cen je poleg gospodinjskih odjemalcev zajeta tudi dobava električne energije za skupno porabo v večstanovanjskih stavbah in v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah. Gre za segment, ki ne sodi v gospodinske odjemalce in običajno za gospodinjstva tudi ne predstavlja velikega stroška. V trenutnih razmerah pa ja ta segment, skupaj z drugimi negospodinjskimi odjemalci, doživel veliko podražitev in ponekod je ta nizek strošek že postal občutno večji. Gre za odjemalce, ki so šibkejšše stranke na trgu z manjšo pogajalsko močjo in v tem primeru tudi bolj izpostavljeni v primeru motenj na trgu z električno energijo in nesorazmernega povišanja cen električne energije. Ti odjemalci imajo že sicer po Zakonu o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21, v nadaljevanju ZOEE) dodatne pogodbene pravice (16. člen ZOEE). Ta velika nihanja v cenah električne energije bi lahko gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem bistveno poslabšala njihov gmotni položaj, ker pa so tudi šibkejšša stranka na trgu, bi jim lahko dobavitelju tudi neupravičeno zavračali sklenitev nove pogodbe ali jim celo ne bi zagotavljali ponudbe.

K 2. členu

Z Energetskim zakonom (Uradni list RS, št. 60/19 – UPB, s sprem., v nadaljnjem besedilu: EZ-1) je bil uveden pojem »mali poslovni odjemalec«¹ (v nadaljnjem besedilu: MPO) z namenom zaščite najmanjših poslovnih odjemalcev (obrniki ipd.), ki so imeli praviloma zelo visoke cene električne energije in pogosto tudi nepošteno pogodbene pogoje. Te odjemalci razmišljajo in delujejo na enak način kot potrošniki, zato jih je bilo potrebno zaščititi kot potrošnike, saj gre za energetske slabo poučene male podjetnike. EZ-1 je tako za MPO določil »zaščitne pravice« (pravica do odstopa od pogodbe brez finančnih posledic pred določenim rokom, odstop od pogodbe brez odpovednega roka, možnost široke izbire načinov plačevanja, itd.), kar je ohranil tudi ZOEE.

1) K prvi alineji prvega odstavka

Za primere, ko ima določen odjemalec več merilnih mest (v nadaljnjem besedilu: MM), MZI že od leta 2014 tolmači, da se upošteva posamezna pogodba o dobavi, kar pomeni, da če je vsota priključnih moči merilnih mest na tej pogodbi manjša od 43 kW, potem se odjemalec šteje MPO za to pogodbo. To tolmačenje je tudi osnova za mesečno poročanje dobaviteljev skladno s Pravilnikom o vrstah podatkov, ki jih zagotavljajo izvajalci energetskih dejavnosti in drugi zavezanci (Uradni list RS, št. 22/16 s sprem.), skladno z njim ravna Agencija za energijo, poznajo ga tudi vsi dobavitelji. K temu pogoju je Uredba dodala še pogoj vsote vseh priključnih mest v Sloveniji, ki ne sme presegati 86 kW.

¹ ZOEE, čl. 4, tč.33: »mali poslovni odjemalec« odjemalec na nizki napetosti, ki ni gospodinjski odjemalec in ima priključno moč enako ali manjšo od 43 kW.

Vendar je pri izvajanju Uredbe o določitvi cene električne energije prišlo do spremembe tolmačenja, in sicer le za potrebe izvajanja te uredbe, ne pa za izvajanje določil Zakona o oskrbi z električno energijo. Pogoj o omejitvi na 43 kW na eni pogodbi o dobavi je bil opuščen. Distribucijski operater je namreč za izvajanje uredbe za vsakega odjemalca seštel vse priključne moči vseh njegovih odjemnih mest v Republiki Sloveniji, zaradi pogoja 86 kW. Dodatna omejitev na 43 kW na eno pogodbo je s tem postala nelogična in odvečna. Uvedena je bila pred leti le zato, ker takrat še ni mogel dobaviteljem dati na razpolago vsote priključnih moči za vsakega odjemalca v celotni Sloveniji. Ohranitev tega pogoja bi v spremenjeni cenovni situaciji lahko pripeljala do umetnega razbijanja pogodb na manjše pogodbe, zaradi izpolnjevanja pogojev za omejeno ceno za male poslovne odjemalce.

Tako za upravičenost do omejene cene za MPO ostajajo le pogoji, zapisani v sami uredbi in v ZOEE: vsota vseh priključnih moči enega odjemalca v celotni Sloveniji ne sme presegati 86 kW, merilno mesto, ki presega 43 kW priključne moči, ni upravičeno do omejene cene za MPO.

2) K drugi alineji prvega odstavka in k drugem odstavku

S strani SODO smo na MZI dobili obvestilo, da je že nekaj družb, ki napajajo svoje objekte preko priključkov in MM (»Odjem na NN – z merjenjem moči«), iskalo informacije, kako svoje MM (npr. 300 kW) razdeliti na več MM (npr. 7×43 kW), za katera se določi skupina končnih odjemalcev »Odjem na NN – brez merjenja moči«. V takšnem primeru mora lastnik takšno merilno mesto razdeliti, kar pomeni izdajo novih soglasij za priključitev, izvesti ustrezno delitev obstoječe NN inštalacije itd..

Na tak način želijo določeni večji odjemalci doseči ugodne regulirane cene in druge ugodnosti, ki jih MPO-jem zagotavlja Uredba. Tudi ta način izkoriščanja je potrebno preprečiti, zato je bila izvedena dopolnitev 5. člena Uredbe, na način, da se za MPO Uredba uporablja za tista MM za katera je bilo izdano soglasje za priključitev do vključno 21. julija 2022 (tj. do dneva uveljavitve Uredbe).

S tem se prepreči, da bi na novo nastala MM z močjo manjšo ali enako 43 kW (z namenom manipulacije) bila upravičena do reguliranih cen in drugih ugodnosti po Uredbi (npr. obveznost sklenitve pogodbe). Tako se prepreči situacija, da en večji odjemalec »razdeli« MM na več manjših MM in za vsa postane upravičen do reguliranih cen kot MPO. A zgolj s tako določbo bi se iz Uredbe izločila tudi vsa nova MM, kjer so izpolnjeni pogoji za MPO, tudi taka, ki nastanejo »normalno« (ne zaradi izigravanja Uredbe). Zato je bil dodan nov tretji odstavek, s katerim se omili efekt izključitve iz uporabe uredbe za določena nova MM, tako, da se določi, da se Uredba uporablja tudi za tista MM za katera je bilo izdano soglasje za priključitev po 22. juliju 2022 (tj. po dnevu uveljavitve Uredbe), če gre za MM objektov, ki so novogradnje, saj lahko le za te z visoko verjetnostjo vemo, da niso nastale zaradi izigravanja Uredbe.

Zgolj zaradi jasnosti dodajamo, da omejitve iz tega člena ne veljajo za ostale odjemalce, na katere se nanaša Uredba (tj. za gospodinske odjemalce in za odjem na skupnih merilnih mestih večstanovanjskih in poslovno-stanovanjskih stavb).

K 3. členu:

Za enoto, ki se regulira, je vedno potrebno določiti fizikalno enoto, za električno energijo je to kilovatna ura.

K 4. členu:

Električna energija za gospodinske odjemalce se obračunava po višji in nižji dnevni tarifni postavki in nizki, ali pa po enotni tarifni postavki. Zato 3. člen določa vse tri cene, razmerja med njimi so enaka povprečnemu razmerju trenutnih tržnih cen.

Da je mali poslovni odjemalec je odjemalec na nizki napetosti, ki ni gospodinski odjemalec in ima priključno moč enako ali manjšo od 43 kW, določa ZOEE v 4. členu.

Za električno energijo, porabljeno v skupnih prostorih v večstanovanjskih stavbah, velja najvišja dovoljena drobnoprodajna cena, ki velja za gospodinske odjemalce.

Uredba nima namena posegati v veljavna razmerja med etažnimi lastniki v skupnih prostorih v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah, zato se za namen obračuna skupni stroški tudi pri električni energiji razdelijo v skladu z obstoječimi ključi razdelitve stroškov. Kjer ključi razdelitve stroškov niso določeni, jih je potrebno na novo določiti, v nasprotnem primeru velja najvišja dovoljena cena za električno energijo za male poslovne odjemalce.

K 5. členu

Ta člen določa, da dobavitelji, ki ob sprejemu te uredbe dobavljajo električno energijo gospodinjskim in malim poslovnim odjemalcem, odjemu skupne porabe v večstanovanjskih stavbah in odjemu skupne porabe v mešanih večstanovanjsko-poslovnih stavbah, v času veljavnosti te uredbe ne smejo prenehati z dobavo omenjenim kategorijam odjemalcev. Prav tako ne smejo odklanjati novih odjemalcev iz omenjenih skupin. Odjemalci zaradi te uredbe ne smejo izgubiti nobenih pravic, kot npr. pravice do menjave dobavitelja, načina obračunavanja (enotni ali dvotarifni način), ipd.

K 6. členu:

Predlagana uredba določa, da se ukrep kontrole cen uporablja od 1. septembra 2023 do 31. decembra 2023.